Ara ja no té sentit lamentar-se; l'única opció intel·ligent passa per emprendre accions correctores. Les hem exposades en forma de propostes de millora. Més enllà de les iniciatives concretes s'hi poden trobar, també, orientacions més generals que, si no es vol empassegar dues vegades amb la mateixa pedra, podran ésser tingudes en compte en la posada en marxa futures reformes. I no passarà gaire temps; l'oportunitat espera al tombant de la cantonada.

Allò important no és arribar primer al canvi (sigui el que sigui) sinó arribar-hi en les condicions òptimes perquè afavoreixi l'aprenentatge i el desenvolupament dels nens i nenes. Al capdavall, aquesta és la raó de ser de l'escola.

TESI

### La superdotació als centres d'educació infantil i primària dels Serveis Territorials d'Educació de Girona: creences dels professionals de l'educació, mestres i Equips d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica (EAP), sobre la detecció d'aquests alumnes i les mesures d'intervenció educativa.

*Autor: Àngel Guirado Serrat*
*Direcció: Paco Jiménez Martínez*

En aquesta tesi es fa una valoració dels elements que incideixen en les creences dels mestres d'educació infantil i primària i dels professionals dels EAP respecte la detecció dels alumnes amb altes capacitats i les principals mesures d'intervenció educativa.

Els instruments utilitzats són els propis de les metodologies naturalistes i quasi experimentals. L'anàlisi de resultats obtinguts llarg de tres cursos escolars recull les creences dels mestres i EAP a partir de diferents fonts d'informació: entrevistes, descripció de casos, anàlisi de dades, valoració de normativa i dos qüestionaris, un per a mestres i l'altre per a EAP.

Els resultats posen en evidència una molt baixa detecció, insuficiència de regulació legal, eines de diagnòstic febles, dispersió documental i falta de formació. Es detecten contradiccions entre les creences i les pràctiques. Finalment es proposa una redefinició del concepte Altes Capacitats-superdotació des dels àmbits de l'eficàcia, del perfil i del rendiment escolar.

## Departament de Psicologia

PUBLICACIÓ

### Rituales de despedida y conmemoración. La celebración de una vida. Su función preventiva en el proceso de duelo

*Autors: Pedro Juan Clavero Marín, Mònica Cunill Olivas*

La societat actual ha incrementat la demanda de cerimònies d'acomiadament i homenatge laics pels seus éssers estimats que han mort. Aquestes cerimònies tenen una funció preventiva en el procés de dol de la família i entorn proper que han patit una pèrdua. Però, com organitzar una cerimònia d'acomiadament pas a pas? Com estructurar els seus continguts? Com pot participar la família? Com personalitzar al màxim aquesta cerimònia?

El personal dels serveis funeraris és un dels col·lectius professionals que ha adoptat el paper més important en aquesta missió d'ajudar a la família a organitzar aquests actes. Quines habilitats han de tenir els professionals que organitzen la cerimònia? Com ha d'atendre a la família tenint en compte que aquesta es troba en procés de dol? Què ha de dir? Com ha de ser l'espai on atendre a la família? Aquest llibre dóna resposta a totes aquestes qüestions,

amb exemples de cerimònies, amb testimonis de famílies i de professionals que les han organitzat. És un llibre molt pràctic dirigit directament al personal dels serveis funeraris que ha d'organitzar les cerimònies. Presenta recursos, qüestionaris, plantilles d'entrevistes per ajudar en l'organització de les cerimònies.

*Rituales de despedida y conmemoración* també es dirigeix a tots aquells professionals que estan en contacte amb la mort i el patiment que aquesta provoca: cossos de seguretat, professionals sanitaris, psicòlegs, professors, treballadors socials, etc. Aquests professionals tenen l'oportunitat d'establir canals de comunicació amb els serveis funeraris i ajudar a prevenir possibles dificultats en el procés de dol.

El llibre va acompanyat d'un CD amb diferents versions instrumentals de peces musicals que poden ésser adients en les cerimònies d'acomiadament. Paral·lelament, també s'ha editat el llibre La celebración de una vida. Guía para la reflexión y planificación de una ceremonia laica. Aquest llibre s'entrega a les famílies com a quadern de treball per a poder organitzar la cerimònia seguint els mateixos criteris que s'expliquen al llibre dirigit als professionals dels serveis funeraris.

TESI

## Comportamientos de riesgo en la adolescencia: paralelismos entre el uso del casco y el uso del preservativo.

*Autor: Mònica Cunill Olivas*
*Direcció: Maria Eugènia Gras Pérez*

*Las principales causas de mortalidad y morbilidad en la adolescencia están asociadas a la práctica de comportamientos de riesgo. La conducción de un ciclomotor y el mantener relaciones sexuales con penetración tienen asociadas tres grans problemáticas: los accidentes de tráfico, donde los jóvenes estás sobrerepresentados, las enfermedades de transmisión sexual (ETS), sobretodo el sida y los embarazos no deseados.*

*El uso del casco y el uso del preservativo son medidas recomendadas para reducir los efectos de un accidente y para evitar las ETS y los embarazos no deseados respectivamente. A pesar que la mayoría de jóvenes consideran que el casco y el preservativo son medidas preventivas efectivas no las utilizan de manera consistente.*

*La tesis se centra en estudiar estos dos comportamientos preventivos, concretamente sus paralelismos y los factores que inciden en su utilización. Los resultados que de ella se desprenden tienen especial interés para la elaboración de programas preventivos.*

TESI

## La construcción de identidades en una muestra de adolescentes de la Universidad Intercultural de Chiapas. Funciones de la identidad y mecanismos psicosociales implicados.

*Autor: Moisès Esteban Guitart*
*Direcció: Josep Maria Nadal i Ignasi Vila*

En aquesta tesi s'analitza la construcció narrativa de la identitat personal i social en estudiants indígenes i mestissos de la Universidad Intercultural de Chiapas (Mèxic). L'objectiu general consisteix en il·lustrar un model teòric que postula dos funcions de la identitat (la funció directiva i la sociopolítica), així com els mecanismes psicosocials que estan implicats en la seva construcció.

S'analitza la informació a través de diferents instruments metodològics, conduint una triangulació entre l'aproximació quantitativa i la qualitativa. Concretament, s'utilitzen dos instruments quantitatius: el qüestionari de les funciones de la identitat i la percepció entre grups (FI-PG) i l'escala de la identitat ètnica multigrup de Phiney (EIEM); i dos instruments qualitatius: histories de vida i retrats o dibuixos identitaris.

A l'estudi quantitatiu participen 331 joves (144 mestissos i 187 indígenes), de entre 17 i 40 anys d'edat (M = 21.7, DS = 2.65). A més, es realitzen dotze histories de vida i dotze dibuixos i retrats d'identitat (6 indígenes i 6 mestissos). Els resultats il·lustren empíricament el model teòric presentat i suggereixen una conclusió general: en els estudiants indígenes prevalen aspectes socials - comunitaris en les seves construccions identitaries, mentre que en el estudiants mestissos prevalen aspectes personals. Es discuteixen els resultats en base a les aportacions de la psicologia cultural.

TESI

## Cultures mediàtiques adolescents: Un estudi psicosocial centrat en el telèfon mòbil.

*Autor: Sara Malo Cerrato*
*Direcció: Ferran Casas*

Des de la perspectiva psicosocial s'analitzen alguns aspectes de les interaccions entre progenitors i fills/es adolescents entre 12 i 16 anys en relació a l'ús del telèfon mòbil en el marc de la societat acceleradament canviant. S'ha emprat un mètode plural o multimètode que s'ha articulat en dues fases d'investigació, una quantitativa i una qualitativa, per l'estudi dels fenòmens socials complexes com ho són les relacions intergeneracionals.

Els resultats posen de manifest que existeixen interaccions entre les actituds dels adolescents i dels progenitors en l'ús del telèfon mòbil. També apunten que les tecnologies audiovisuals com el mòbil estan mediatitzant les relacions intergeneracionals. És a dir, no només els adolescents utilitzen molt més les tecnologies que els adults, sinó que a més sobre el context social que té impacte aquest ús és fonamentalment amb els amics. Cal un major apropament intergeneracional pel que fa a mantenir converses entre adults i adolescents al voltant dels temes que els motiven i interessen, com és el cas de les TICs.

TESI

## El coneixement de la llengua catalana i la llengua castellana per part de l'alumnat estranger escolaritzat a l'educació primària de Catalunya: factors explicatius i relacions d'interdependència lingüística.

Autor: Judith Oller Badenas
Direcció: Ignasi Vila Mendiburu

*La tesis presenta los resultados de catalán y castellano obtenidos por 1.141 alumnos de sexto de primaria (515 extranjeros y 626 nacionales) evaluados al finalizar sexto de primaria en Cataluña en el curso 2006/07. El objetivo del trabajo es doble: de un lado analiza y describe los efectos que tienen algunas variables individuales, sociales y escolares sobre el conocimiento lingüístico que desarrollan los alumnos extranjeros; y del otro, investiga el establecimiento de relaciones de interdependencia lingüística (Cummins, 1979) entre las dos lenguas que este alumnado incorpora a través de la enseñanza formal en Cataluña.*

*Los factores considerados en el análisis son: la lengua propia, el tiempo de estancia en Cataluña, la escolarización previa, el nivel educativo y la situación profesional familiar, el contexto sociolingüístico, la concentración de alumnado extranjero por aula, la tipología lingüística del aula, el apoyo lingüístico dentro de la escuela, los usos de las lenguas en el entorno social, escolar y familiar, entre otros. Las pruebas utilizadas para medir el conocimiento lingüístico están baremadas y evalúan distintas habilidades relacionadas con el uso de la lengua oral y escrita en catalán y castellano.*

*El tratamiento de los datos es estadístico. Las conclusiones enfatizan los efectos que tiene la particular situación sociolingüística en Cataluña para el aprendizaje de la lengua de la escuela y apuntan algunos elementos a considerar en relación al tratamiento educativo y lingüístico que recibe el alumnado extranjero.*

TESI

## Avaluació dels efectes d'un programa d'exercici físic individualitzat sobre la Qualitat de Vida (QdV), la incontinència urinària, la fatiga i la resistència muscular amb malalts de càncer de pròstata.

*Autor: Bernat-Carles Serdà Ferrer*

*Direcció: Arantza del Valle Gómez i Rafael Marcos Grajera*

El càncer de pròstata és el càncer més freqüent en els homes en molts països industrialitzats. Considerant el percentatge de supervivència relativa als 5 anys (76,5%) i l'estat de morbiditat que generen els tractaments vigents, el concepte de Qualitat de Vida (QdV) de l'home gran amb càncer de pròstata passa a ser un objectiu prioritari en la intervenció sociosanitària. Clàssicament l'avaluació de l'impacte que generen els símptomes s'ha determinat per la freqüència i el número de símptomes associats a la malaltia i al tractament. Al nostre entendre, el més apropiat és realitzar l'anàlisi objectivant les limitacions que generen en l'activitat de vida diària dels afectats.

Aquest article té un doble objectiu. Primer, avaluar els beneficis d'un programa d'exercici de força adaptat a la malaltia i al tractament de càncer de pròstata. Segon, identificar els símptomes més rellevants del càncer de pròstata des de la perspectiva del pacient i l'impacte que generen a la Qualitat de Vida de l'home gran.

La proposta metodològica es basa en la triangulació metodològica entre mètodes seqüencial, (Quantitatiu i qualitatiu). En els resultats s'observa una millora significativa de la Qualitat de Vida del malalt, mediat indirectament per la millora del símptoma d'incontinència i el dolor. Així mateix s'observa una millora de la capacitat de la força i resistència muscular més evident en les extremitats inferiors. Queda científicament demostrat l'eficàcia d'un programa d'exercici físic de força adaptat als símptomes que genera la malaltia i el tractament de càncer de pròstata en la millora de la Qualitat de Vida de la persona gran.

TESI

## La comprensió infantil de la distinció entre l'emoció externa y l'emoció interna en situacions d'engany y de joc de ficció.

*Autor: Francesc Sidera Caballero*
*Direcció: Carles Rostan Sánchez i Elisabet Serrat Sellabona*

Diverses investigacions del desenvolupament infantil han estudiat la capacitat dels nens i de les nenes de comprendre que l'emoció que algú mostra pot ser diferent de com es sent aquesta persona realment. Aquests estudis han utilitzat bàsicament situacions d'engany, on els seus protagonistes tenien un motiu per a amagar la seva emoció interna a un observador. Els resultats suggereixen que la capacitat infantil de comprendre que algú pugui amagar com es sent realment és molt rudimentària als 4 anys, mentre que als 6 anys ja són capaços d'articular-la en paraules. L'objectiu de la nostra recerca era comparar la comprensió de la distinció entre l'emoció externa i l'emoció interna en situacions d'engany amb situacions de joc de ficció, on aquesta habilitat encara no havia estat estudiada. La nostra hipòtesi era que els infants comprendrien aquesta distinció més fàcilment en situacions de joc de ficció que en situacions d'engany. Un total de 337 infants de 4 a 12 anys participaren en l'estudi.

Els resultats mostren que, tal com ocorre en situacions d'engany, els infants de 4 anys tenen dificultats en comprendre que quan algú simula una emoció dins del joc de ficció, la seva emoció interna pot ser diferent de l'emoció que es mostra, fet que posa en dubte que la comprensió del joc de ficció en aquesta edat tingui una naturalesa metarepresentacional.

Als 6 anys, els infants comencen a comprendre aquesta distinció en situacions de joc de ficció, no obstant, la realització de la tasca és pitjor quan l'emoció que es simula és positiva que quan aquesta és negativa. Una possible explicació és que els infants comprenen que el joc de ficció pot ser utilitzat com una forma de canviar les emocions negatives. A més, també hem estudiat la comprensió de les conseqüències que té simular una emoció en les creences dels observadors.

Els resultats suggereixen que entre els 4 i els 8 anys existeix un canvi fonamental en la comprensió infantil dels efectes que tenen les expressions emocionals fictícies en els observadors de les situacions de joc de ficció.